

Много пълно, използвайки най-съвременни методи, са изучени полезните изкопаеми, свързани с ултрабазитите — хромшпинелиди, азбест, талк, вермикулити. На хромшпинелидите е посветена цяла поредица от работи, като са доказани нови разновидности, създадена е и нова, по-съвършена класификация за тях.

Изследванията върху геоложките условия на образуване и минералогията на азбестите носят безспорно на ювелирна прецизност и богата ерудиция.

Сега Мария Желязкова-Панайотова заедно със своите сътрудници работи върху талка и вермикулитите. По отношение на талка е направено много, като сигурно и тук ще се стигне до онова пълно и на съвременно ниво обобщение, което има вече за хромшпинелидите и азбестите. Работата по вермикулитите е още в началото си, но с присъщата на Мария Желязкова упоритост и системност тя провежда изследване и в тази област.

Проф. Мария Желязкова-Панайотова е изследовател с тънко чувство за практическата приложимост на научните постижения. Нейните изучавания доведоха до откриването на нов тип суровина — хром-никелови магнетити. Открити бяха също нови за страната волфрам-бисмутови скарнови орудавания в Рила, които са рядък феномен в природата. Проф. Мария Желязкова-Панайотова последователно защитава идеята за използване на ултрабазитите у нас като ценна комплексна суровина. Тя бе инициатор за изследването на нашите ултрабазити по принципно новата и напълно безотпадна технология на австрийската фирма „Рутнер“, при която се получава MgO , NiO , CoO , железен концентрат и суровина за стъklarската промишленост. Настоятелно и обосноваво защитава и редица други приложения на ултрабазитите — в строителството, в селското стопанство, в химията, в металургията и пр. По нейна инициатива и с нейното активно участие в началото на тази година се проведе Национална конференция на тема „Ултрабазитите и свързаните с тях полезни изкопаеми“.

Научните постижения на проф. Мария Желязкова-Панайотова се посрещат с интерес и висока оценка от международната геоложка общественост. С доклади тя участва в редица международни научни форуми: геоложките конгреси в Чехословакия, Канада, СССР; симпозиумите на Международната асоциация по генезис на рудните находища в Япония, България и СССР; конгреса на Международната минераложка асоциация в България; специализираните симпозиуми по ултрабазитите и офиолитовите комплекси в Китай, Гърция и пр. Член е на работната група на ЮНЕСКО по офиолитовите комплекси. Включена е в английската и американската енциклопедия „Кой какъв е?“, в Световната енциклопедия за биографии, в енциклопедията „Кой какъв е от жените в света“ и в енциклопедията „Кой какъв е в науката в Европа“.

Проф. Мария Желязкова-Панайотова е член на редица научни съвети в България: СНС по геология при ВАК, СНС по геология при ВЦНЗ, НС на НИПИ. Председател е на Националния съвет по геология, член е на Президиума на СНР. В продължение на 6 години бе председател на БГД, през което време неговата дейност значително се разшири.

Мария Желязкова-Панайотова е и активен общественик. В ученическите и студентските си години е деец на РМС, призната е за активен борец против фашизма и капитализма. Като преподавател е член на партийно бюро, на районен комитет на БКП и пр. И навсякъде тя работи всеотдайно, с високо чувство за отговорност и дълг. Дейността ѝ е отличена с редица ордени и медали: „За народна свобода“ — II ст., „9-ти септември“ — II ст., „Народен орден на труда“ — златен, „Климент Охридски“ — I ст., „100 години българска геология“ и др.

Желаем на проф. Мария Желязкова-Панайотова здраве, сили и нови успехи в науката и в живота.

Доц. Б. Кольковски

Академик В. И. Вернадски и съвременността

Сто двадесет и пет годишнината от рождението на знаменития руски и съветски учен-енциклопедист, организатор на науката и хуманист Владимир Иванович Вернадски (1863—1945) бе отбелязана с юбилейни чествувания в СССР и някои други страни. Вернадски не само развива такива науки като минералогията и геохимията, но и създава редица нови научни направления, като биогеохимия, учение за биосферата и за ноосферата. Незаменим е неговият принос за развитието на радиогеологията, метеоритиката, историята и методологията на научното познание. Той разработва учението за симетрията, като подчертава неговата всеобхватност като диалектически научен подход. Ученият проявява неизтощима организаторска енергия, участвайки във формирането на много

нови комисии и комитети, някои от които по-късно се трансформират в самостоятелни научни звена. Дълго време той ръководи Комисията за естествените производителни сили, а след ВОСР става организатор и пръв президент на Украинската академия на науките. Възгледите му върху една космозация на науката, както и философските му мисли го представят като натуралист, който е надхвърлил мащабите на своето време.

На 26 май 1988 година в Дома на съветската наука в София се проведе юбилейна научна сесия, свързана с жизнения и творческия път на академик Вернадски. Организатори на мероприятияето бяха Българската академия на науките, Съюзът на научните работници в България, Софийският университет „Климент Охридски“, Комитетът по

геология, Домът на съветската наука и култура и Националната комисия за съдействие на световното движение „Екофорум за мир“. Сесията беше открита с встъпително слово от академик Л. Желязков. С голямо внимание бяха изслушани следните доклади: „Вернадски — създател на нови науки и научни направления“ от академик Ив. Костов, „Вернадски и някои глобални проблеми на съвременността“ от академик Б. Соколов (СССР), „Вернадски и учението за биосферата — ноосферата“ от чл.-кор. К. Мишев, „Вернадски и развитието на производителните сили в СССР“ от доц. М. Малеев и „Философските идеи на Вернадски“ от проф. Ив. Калайков.

Участниците в сесията се запознаха с изложба от фотоси и материали от и за Вернадски, много

от които са били публикувани съвсем наскоро. Беше проведена неколчасова дискусия на теми: „Вернадски и съвременността“, на която някои от докладчиците отговориха и на поставени въпроси. Много разисквания бяха посветени на учението за ноосферата. По време на „кръглата маса“ беше демонстриран минералът вернадит от дълбоководни конкреции. Изказвано беше становището, че е нужно по-нататъшно разработване на частнонаучните, интердисциплинарните и философските идеи на учения на нов етап с периодични възможности за срещи и дискусии. Отбелязано беше и взаимоотношението на Вернадски с някои славянски народи и с България.

Руслан И. Костов